ამერიკის ხელოვნებათა და მეცნიერებათა აკადემიას, ბოსტონი;
ბრიტანეთის აკადემიას, ლონდონი;
ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიას, ვენა;
საქსონიის მეცნიერებათა აკადემიას, ლაიფციგი
ამავე აკადემიების უცხოელი წევრის
თამაზ გამყრელიძის
მ ი მ ა რ თ ვ ა *

მსოფლიო საზოგადოებრიობა არასწორად არის ინფორმირებული საბჭოთა კავშირის მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა მიერ საქართველოში ამჟამად მიმდინარე პროცესების შესახებ. ამან გადამაწყვეტინა, მომემართა თქვენთვის წერილით, რათა ნაწილობრივ მაინც გამექარწყლებინა ის წარმოდგენები საქართველოს რესპუბლიკის შესახებ, რაც დასავლეთში ამგვარი დეზინფორმაციის შედეგად ვრცელდება.

1991 წლის 7 იანვარს, მართლმადიდებელი ეკლესიის მიხედვით ქრისტეს შობის დღეს, სსრ კავშირის პრეზიდენტმა გამოსცა ბრძანებულება ჩვენი რესპუბლიკის ტერიტორიაზე ყოფილი „*სამხრეთ ოსეთის ოლქის*“ აღდგენისა და სამი დღის ვადაში ოლქიდან ყველა სამხედრო ფორმირების გამოყვანის შესახებ, გარდა საბჭოთა კავშირის შინაგანი სამინისტროს ჯარებისა.

ამის პასუხად საქართველოს უზენაესმა საბჭომ თავის 9 იანვრის სხდომაზე ეს ბრძანებულება განიხილა როგორც საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეებში უხეში ჩარევა და მისი სუვერენული უფლებების ხელყოფა.

სსრკ პრეზიდენტის ამ ბრძანებულებამ გამოიწვია მთელი ქართველი ხალხის აღშფოთება და პროტესტი; იგი განხილულ იქნა როგორც ულტიმატუმი, რომელიც „*ცენტრმა*“ საქართველოს რესპუბლიკას წაუყენა და ამით კიდევ უფრო დაძაბა ვითარება ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ოლქში ქართველ და ოს მოსახლეობას შორის.

ამჟამად საქართველოს რესპუბლიკაში 160 ათასამდე ოსი ეროვნების ადამიანი ცხოვრობს, რომელთა დიდი უმრავლესობა საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებში არავითარ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ავტონომიას არ მოითხოვს, ამათგან საკუთრივ სამხრეთ ოსეთის ამჟამად გაუქმებული ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე – მხოლოდ 60 ათასამდე კაცი, რომელთაც როგორც ეროვნულ უმცირესობას საქართველოში კულტურული ავტონომიის ყველა პირობა აქვთ შექმნილი; მათ აქვთ ოსური სკოლები, სასწავლო და კვლევითი დაწესებულებები, ოსური პრესა და თეატრი, ოსური რადიო და ტელევიზია. ასეთი პირობები კულტურულ-ეროვნული განვითარებისა ოს ხალხს თვით მათს ძირითად ტერიტორიაზე, ჩრდილოეთ ოსეთის რესპუბლიკაშიც არ გააჩნდათ, რამაც გამოიწვია მათი გამალებული გარუსება და თითქმის სრული ასიმილაცია.

ოსი ხალხის უძველესი და ძირითადი სამშობლო სწორედ ეს

ჩრდილო ოსეთის რესპუბლიკაა, რომელიც ამჟამად რუსეთის ფედერაციული რესპუბლიკის ფარგლებში შედის; სწორედ აქ, კავკასიონის ქედის ჩრდილოეთით, სახლობდნენ უძველესი დროიდან „*ალანების*“ შთამომავალი ოსები, ძველ ქართულად – „*ოვსები*“, რომლებიც ეთნიკურად და ენობრივად ირანული წარმომავლობის ტომებია. ამ დროიდანვე ეწოდა კავკასიონზე ჩრდილოეთიდან სამხრეთისაკენ, ე. ი. ამიერკავკასიაში, ანუ საქართველოში, გადმოსასვლელ ხეობას “*ალანთა კარი*“ – არაბულად „*დარუ-ლ-ალან*“, თანამედროვე „*დარიალი*“. ეს სახელწოდება ეჭვმიუტანლად გვამცნობს, რომ *ალანები* ან „*ოსები*“ ამ დროს ძირითადად კავკასიონის ჩრდილოეთით სახლობდნენ; მხოლოდ გვიან შუა საუკუნეებში იწყება ჩრდილოეთიდან სამხრეთით, ისტორიულ საქართველოში, ალან-ოსების ჩამოსახლება-გავრცელება და ისტორიულ ქართულ მიწებზე დამკვიდრება. სწორედ ეს ისტორიული ქართული მიწები გამოცხადდა საბჭოთა რუსეთის მიერ 1921 წელს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ანექსიის შემდეგ “*სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქად*“. ეს და სხვა ანალოგიური მაგალითი იყო აშკარა მცდელობა იმდროინდელი საბჭოთა რუსეთის იმპერიული ძალების მიერ ანექსირებული საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიული დაქუცმაცებისა, რასაც მომავალში ეთნოკონფლიქტებისათვის ხელსაყრელი პირობები უნდა შეექმნა და ამით განემტკიცებინა ცენტრის კონტროლი რესპუბლიკაზე.

საკითხავია, თუ რომელი საერთაშორისო სახელმწიფოებრივი სამართლის ძალით შეიქმნა ერთი და იმავე ხალხისათვის ორი ერთმანეთისაგან განსხვავებული ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეული, და ერთი მათგანი – სხვა ხალხის ისტორიულ ტერიტორიაზე? ყოველივე ამის ლოგიკური შედეგი იყო ის, რომ ე. წ. „*სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში*“ მოქმედმა ოსმა სეპარატისტულმა ძალებმა ამ რამდენიმე ხნის წინ „ავტონომიური ოლქი“ დამოუკიდებელ “რესპუბლიკად“ გამოაცხადეს, რაც ფაქტობრივად ისტორიული ქართული მიწების საქართველოს რესპუბლიკისაგან მოწყვეტას ნიშნავდა.

სწორედ ამ ანტიკონსტიტუციური ქმედების საპასუხოდ იყო მიღებული საქართველოს უზენაესი საბჭოს გადაწყვეტილება „*სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის*“ გაუქმების შესახებ, რასაც მხარი დაუჭირა მთელმა ქართველმა ხალხმა და რესპუბლიკის მოსახლეობის დიდმა უმრავლესობამ. ხელოვნურად შექმნილი „*სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი*“ ჩრდილო ოსეთის რესპუბლიკის გვერდით მუდმივი ეთნოკონფლიქტების წყარო იქნებოდა საქრთველოში და ვერაფერ სიკეთეს მოუტანდა ვერც ქართველ ხალხს და ვერც ჩვენს რესპუბლიკაში მცხოვრებ ოს მოსახლეობას.

ჩვენ, ქართველებს, ოს ხალხთან დანათესავების, მეგობრობისა და თანამშრომლობის ხანგრძლივი ტრადიციები გვაკავშირებს. ქართული მეცნიერება სერიოზულად სწავლობს და იკვლევს ოსი ხალხის ენას, კულტურასა და ისტორიას. ამ დარგში ქართველ მეცნიერებს საქვეყნოდ აღიარებული მიღწევები და წარმატებები აქვთ. საკმარისია გავიხსენოთ ***აკადემიკოს გიორგი ახვლედიანის*** ღვაწლი, რომელიც მან დასდო ოსური ენის მეცნიერულ შესწავლას. დღესაც ჩვენთან, **«საქართველოს მეცნიერებათა**

აკადემიის აკად. გიორგი წერეთლის სახ. აღმოსავლეთ-მცოდნეობის ინსტიტუტში» ჩამოდის მრავალი მეცნიერ-ირანისტი ოსურ ენასა და კულტურაში თავიანთი ცოდნის სრულყოფისა და გაღრმავებისათვის...

ამჟამად სსრ კავშირის პრეზიდენტის აღნიშნული ბრძანებულების შედეგად ვითარება ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ოლქში უაღრესად დაიძაბა. საპრეზიდენტო ბრძანებულებამ კიდევ უფრო წააქეზა ოსი სეპარატისტები; გახშირდა ტერორისტული აქტები ქართველი მილიციელების წინააღმდეგ. სრულიად აშკარაა, რომ საპრეზიდენტო ბრძანებულების შესრულება და ქართული სამართალდამცავი ორგანოებისა და მილიციის ამ რეგიონიდან გამოყვანა გამოიწვევდა ოს სეპარატისტთა შეიარაღებულ ფორმირებათა უკონტროლო თარეშს და ქართველი და ლოიალურად განწყობილი ოსი მოსახლეობის ტერორიზებას.

რესპუბლიკის რა დამოუკიდებლობასა და სუვერენიტეტზე შეიძლება ლაპარაკი, როდესაც მის ოფიციალურ სამართალდამცავ ორგანოებს ერთმევა უფლება, წესრიგი დაამყაროს თავისსავე ტერიტორიაზე და დაიცვას თავდასხმებისაგან თავისი მოსახლეობა?!

ყოველივე ეს ქმნის დამატებით პირობებს რეგიონში შემდგომი დესტაბილიზაციისა და პოლიტიკური სიტუაციის დაძაბვისათვის. ვშიშობ, რომ ჩვენ დღეს საქართველოში, რომელმაც სულ რამდენიმე ხნის წინ საქვეყნოდ გახმაურებული ***9 აპრილის ტრაგიკული მოვლენები*** გადაიტანა, კვლავ გვემუქრება სამხედრო ძალების ჩარევა და ამოქმედება, ისეთივე, როგორც ამჟამად ბალტიისპირეთის რესპუბლიკებში, და განსაკუთრებით ლიტვაში, ხორციელდება მთელი თავისი ტრაგიკული შედეგებით. და ყოველივე ეს შეიძლება ჩვენში ჩატარდეს მსოფლიო საზოგადოებრიობისათვის „*შეუმჩნევლად*“, საერთაშორისო ვითარების უკიდურესი დაძაბულობისა და მახლობელ აღმოსავლეთში „*დიდი ომის*“ მოლოდინის პირობებში.

მოგმართავთ თხოვნით, ჩვენი ეს მიმართვა გააცნოთ თქვენი ქვეყნების ფართო საზოგადოებრივ წრეებს, რათა დასავლეთის დაინტერესებულმა საზოგადოებამ შეიქმნას სწორი წარმოდგენა ჩვენს ქვეყანაში ამჟამად მიმდინარე რთული პოლიტიკური პროცესების შესახებ.

გამოვთქვამ რწმენას, რომ ჩვენი რესპუბლიკისათვის ამ განსაცდელის ჟამს მსოფლიო საზოგადოებრიობა გვერდზე ამოგვიდგება და გაგვიწევს შეძლებისდაგვარად თანადგომასა და მორალურ მხარდაჭერას.

პატივისცემით,
აკად. თამაზ გამყრელიძე
თბილისი, 12 იანვარი, 1991 წ.

მინაწერი: ***დღეს უკვე მთელმა მსოფლიომ გაიგო, თუ რა ტრაგიკული ამბები დატრიალდა პატარა ლიტვაში; როგორ წაგავს ეს ყველაფერი თბილისის 9 აპრილის ტრაგედიას! ისეთივე სისხლისღვრა და ხალხის ხოცვა, ისეთივე „გაურკვევლობა“, თუ ვინ გასცა ამის ბრძანება ჯარის ნაწილებს.***

მთელი დემოკრატიული სამყარო, მათ შორის ჩვენი პატარა ქვეყანაც, სოლიდარობას უცხადებს ლიტველ ხალხს მის სამართლიან ბრძოლაში სამშობლოს თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის. ჩვენ გვწამს, რომ ლიტველი ხალხი ამ ბრძოლაში გამარჯვებული გამოვა.